

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

گزارش طرح ارتقاء تاب آوری اجتماعی زنان و خانواده

اداره کل هماهنگی معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده
با همکاری دفتر امور زنان و خانواده استانداری فارس

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش:	طرح توان افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در جوامع محلی
کارفرما:	معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری
برگزار کننده:	دفتر امور بانوان و خانواده استانداری فارس
نام استان:	فارس
زمان اجرا:	۱۳۹۶-۱۳۹۷

فهرست

۱.....	دیباچه
۲.....	۱. مرور ادبیات موضوع
۲.....	۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری
۳.....	۱-۲. تعاریف
۴.....	۱-۳. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری
۵.....	۱-۴. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی
۶.....	۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری
۸.....	۱-۶. نتیجه‌گیری
۹.....	۲. نقشه استان
۹.....	۳. گزارش فاز یک
۹.....	۳-۱. اقدامات انجام شده مقدماتی در راستای اجرایی‌سازی طرح
۱۰.....	۳-۲. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب اساتید و شاخص‌های انتخاب اساتید
۱۰.....	۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های انتخاب آنان
۱۰.....	۳-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح
۱۲.....	۳-۵. پایش طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن (مبتنی بر پیش‌آزمون و پس‌آزمون)
۱۴.....	۳-۶. گالری تصاویر فاز یک
۱۵.....	۴. گزارش فاز دو
۱۵.....	۴-۱. توزیع فعالیت در مناطق استان
۱۶.....	۴-۲. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب‌خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم طرح
۱۶.....	۴-۳. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع‌رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی مربوطه
۱۶.....	۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی‌نفع در میان مردم محلی جهت اجرای طرح
۱۷.....	۴-۵. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح
۱۸.....	۴-۶. نتایج حاصل از پایش طرح در فاز دوم
۱۸.....	۴-۷. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده
۲۰.....	۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات
۲۰.....	۵-۱. شهرستان شیراز - شهرک سعدی (محله برآفتاب)
۲۲.....	۵-۲. شهرستان شیراز - زندان مرکزی
۲۳.....	۵-۳. شهرستان شیراز - محله شورغان
۲۵.....	۵-۴. شهرستان شیراز - محله لب‌آب
۲۷.....	۵-۵. شهرستان شیراز - مرکز مشاوره در طلاق
۲۸.....	۵-۶. شهرستان شیراز - محله مهدی‌آباد
۳۰.....	۵-۷. شهرستان شیراز - کانون اصلاح و تربیت پسران ۱
۳۲.....	۵-۸. شهرستان شیراز - کانون اصلاح و تربیت پسران ۲
۳۴.....	۵-۹. شهرستان سپیدان - محله سرآب
۳۷.....	۵-۱۰. شهرستان مرودشت - روستای کناره
۳۸.....	۵-۱۱. شهرستان مرودشت - زندی‌آباد
۳۹.....	۵-۱۲. شهرستان مرودشت - مددجویان بهزیستی و کمیته امداد
۴۱.....	۶. سیمای تاب‌آوری
۴۲.....	۷. سیمای ریسک‌ها
۴۳.....	۸. نقشه راه

فهرست جداول

جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری	۳
جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت براساس معیارهای ذکر شده	۵
جدول ۳. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه	۱۳
جدول ۴. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از محتوا و روش تدریس	۱۳
جدول ۵. توزیع فعالیت‌ها در مناطق استان	۱۵
جدول ۶. مشخصات کلاس‌های آموزشی	۱۷
جدول ۷. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در شهرک سعدی	۲۰
جدول ۸. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در شهرک سعدی	۲۱
جدول ۹. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری شهرک سعدی	۲۱
جدول ۱۰. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله شورغان	۲۳
جدول ۱۱. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله شورغان	۲۴
جدول ۱۲. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله شورغان	۲۴
جدول ۱۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله لب‌آب	۲۵
جدول ۱۴. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله لب‌آب	۲۶
جدول ۱۵. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله لب‌آب	۲۶
جدول ۱۶. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله مهدی‌آباد	۲۸
جدول ۱۷. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله مهدی‌آباد	۲۹
جدول ۱۸. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله مهدی‌آباد	۲۹
جدول ۱۹. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۱	۳۰
جدول ۲۰. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری کانون اصلاح و تربیت پسران ۱	۳۱
جدول ۲۱. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۲	۳۲
جدول ۲۲. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری کانون اصلاح و تربیت پسران ۲	۳۳
جدول ۲۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله سراب	۳۴
جدول ۲۴. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله سراب	۳۵
جدول ۲۵. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله سراب	۳۶

فهرست اشکال

- شکل ۱. انواع سرمایه ها در یک فرایند تاب‌آوری ۷
- شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب آور ۸
- شکل ۳. نقشه استان فارس ۹
- شکل ۴. برنامه کارگاه ۱۰
- شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱ ۱۴
- شکل ۶. نقشه گستردگی فعالیت ها در مناطق استان ۱۵
- شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت کنندگان ۱۹
- شکل ۸. سیمای شهرک سعدی ۲۰
- شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در شهرک سعدی ۲۰
- شکل ۱۰. سیمای زندان مرکزی ۲۲
- شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در کوی امام رضا زندان مرکزی ۲۲
- شکل ۱۲. سیمای محله شورغان ۲۳
- شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری شورغان ۲۳
- شکل ۱۴. سیمای محله لب آب ۲۵
- شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله لب آب ۲۵
- شکل ۱۶. سیمای مرکز مشاوره در طلاق ۲۷
- شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در مرکز مشاوره در طلاق ۲۷
- شکل ۱۸. سیمای محله مهدی آباد ۲۸
- شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله مهدی آباد ۲۸
- شکل ۲۰. سیمای کانون اصلاح و تربیت پسران ۱ ۳۰
- شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۱ ۳۰
- شکل ۲۲. سیمای کانون اصلاح و تربیت پسران ۲ ۳۲
- شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۲ ۳۲
- شکل ۲۴. سیمای محله سرآب ۳۴
- شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله سرآب ۳۴
- شکل ۲۶. سیمای روستای کناره ۳۷
- شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در روستای کناره ۳۷
- شکل ۲۸. سیمای زندگی آباد ۳۸
- شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در کوی زندگی آباد ۳۸
- شکل ۳۰. سیمای مددجویان بهزیستی و کمیته امداد ۳۹
- شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در مددجویان بهزیستی و کمیته امداد ۳۹
- شکل ۳۲. گالری تصاویر فاز ۴۰

دیباچه

طرح توان افزایی و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها، طی سال ۱۳۹۴ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری فیما بین معاونت امور زنان و خانواده و استانداری ها، بصورت پایلوت در ۱۳ اجرایی شد. پس از خاتمه اجرای طرح و بررسی گزارش‌های عملکردی استان‌های پایلوت؛ با توجه به نتایج به دست آمده، استقبال مخاطبان و درخواست سایر استان‌ها جهت اجرای طرح، این طرح بعنوان یکی از طرح‌های ملی معاونت امور زنان و خانواده طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری با استانداری‌های سراسر کشور در دستور کار قرار گرفت. اهداف اصلی دنبال شده در طرح عبارتند از:

- توان افزایی و آشنایی فعالان مدنی و جوامع محلی با فرآیند تحلیل سیستم‌های تاب‌آور
- تقویت تعاملات اجتماعی در جوامع محلی در راستای مواجهه و عبور از چالش‌های اجتماعی و محیط و غلبه بر اینگونه چالش‌ها

- افزایش میزان مشارکت جوامع محلی در برنامه‌ریزی‌ها به منظور کاهش آسیب‌های اجتماعی
- دستیابی به نقشه راه ارتقای تاب‌آوری اجتماعی استان

با توجه به اهمیت مفاهیم تاب‌آوری اجتماعی و ضرورت تبیین مفاهیم بصورت صحیح و همچنین جلب مشارکت حداکثری جوامع محلی در راستای مدیریت امور مردمی و اجتماعی و کاهش آسیب‌های اجتماعی مبتلابه؛ مقرر گردید طرح مذکور در ۲ فاز اجرا شود که در فاز اول، ظرفیت‌سازی جامعه مدنی از طریق آموزش و جلب مشارکت ۲۰ نفر از اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌ها، بعنوان تسهیلگران محلی انجام گیرد. در فاز دوم، تسهیل‌گران بومی به نقاط در معرض آسیب خیز و آسیب پذیر استان اعزام شده و ضمن ارائه آموزش‌های لازم و انتقال مفاهیم مرتبط، با جلب مشارکت جامعه بومی در راستای شناسایی آسیب‌های اجتماعی هر منطقه و ارائه راهکارهای پیشنهادی ارائه شده توسط آنان، اقدام می‌کنند و سپس نقشه راه هر محله جهت تغییر و بهبود وضعیت تنظیم می‌شود. در نهایت با جمع‌بندی نقشه‌های بدست آمده از محله‌های گوناگون، یک پارچه سازی و ارائه نقشه راه استان حاصل شد.

۱. مرور ادبیات موضوع

۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری

گسترش آسیب‌های اجتماعی و اثرات آن بر جنبه‌های گوناگون جامعه، توجه بیش از پیش سطوح عالی کشور را به این پدیده جلب کرده است. در حال حاضر این ایده به طور گسترده پذیرفته شده که مردم، سازمان‌ها به ابزارها، امکانات و مهارت‌های اساسی نیاز دارند تا با چشم‌انداز ریسک‌های (خطرهای) پیچیده به هم پیوسته و به طور فزاینده در حال تحول به شکلی مقابله‌کنند تا توانایی استفاده از فرصت‌ها برای افزایش بهزیستی و رفاه عمومی را داشته باشند. با این وجود، عملی کردن این ایده کاملاً معقول و پذیرفته شده، آسان نیست. دلیل عمده آن نیز عدم وجود ابزار و مهارت‌های لازم برای تحلیل سیستماتیک (منظم) تاب‌آوری است به شکلی که براساس آن بتوان جنبه‌های مربوط به تاب‌آوری را در برنامه‌ریزی‌های توسعه و اقدامات بشردوستانه وارد کرد.

در این مدل تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها ابزاری است که به متخصصان این حوزه کمک می‌کند تا:

- یک کارگاه موفقیت «تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها برای جوامع محلی با رویکرد زنان و خانواده» را طراحی و برای یک جامعه محلی برگزار نمایند.
- از طریق مشارکت ذی‌نفعان در سطوح محلی بتوانند یک نقشه راه برای افزایش تاب‌آوری کشور، جوامع محلی و انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه زنان و خانواده طراحی کنند.
- نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌ها را در توسعه و برنامه‌ریزی اقدامات داوطلبانه و اجتماعی از طریق کنشگران مدنی (سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیل‌گران فعال حوزه زنان و خانواده) و نهادهای برنامه‌ریز در سطوح ملی و محلی ادغام نمایند.

۱-۲. تعاریف

تاب‌آوری چیست؟

تاب‌آوری، توانایی خانواده‌ها، جوامع محلی و مردم یک کشور برای جذب و بهبود یافتن از شوک است، در حالی که ساختار و منابع (درآمد) زندگی‌شان را برای مواجهه با استرس‌های بلند مدت، دگرگونی و بی‌ثباتی به طور مثبت تطبیق یا تغییر می‌دهند (میچل، ۲۰۱۳). جدول زیر تعاریف متفاوت دیگری از مفهوم تاب‌آوری را از دیدگاه اندیشمندان در رشته‌های مختلف ارائه داده است.

جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری

تعریف	نویسنده
به ظرفیت برآمدن از عهده خطرات ناگهانی پس از پیدایش، تاب‌آوری گفته می‌شود؛ یادگیری ترمیم و بازیابی.	Wildavsky (1991)
تاب‌آوری ظرفیت اضافی یا توانایی یک سامانه برای هضم مشکل است یا میزان مشکلی است که یک سامانه پیش از اینکه ساختار سامانه به‌وسیله تغییر دادن متغیرها تغییر کند، می‌تواند هضم کند.	Holling et al (1995)
تاب‌آوری کیفیت بنیادی اشخاص، گروه‌ها، سازمان‌ها و سامانه‌ها به‌عنوان یک کل است برای پاسخگویی مفید به تغییر چشمگیری که در هنگام از هم گسستن الگوی پیش‌بینی شده حوادث رخ می‌دهد، بدون به‌کار گرفتن دوره‌های طولانی از حرکت رو به پسرفت.	Horne and Orr (1998)
تاب‌آوری توانایی یک شخص یا سازمان برای طراحی سریع و حرکات مثبت انطباقی کاربردی هماهنگ شده با وضعیت اضطراری است، به‌گونه‌ای که فشار کمی را متحمل شود.	Mallak (1998)
با توجه به معانی بلایا، تاب‌آوری محلی بدین معناست که یک منطقه، بدون متحمل شدن ضررهای ویرانگر، خرابی، کم شدن بهره‌وری یا کیفیت زندگی و بدون گرفتن کمک زیاد از طرف جوامع خارجی، قادر به پایداری در برابر یک حادثه طبیعی بسیار بزرگ باشد.	Miletti (1999)
ظرفیت سازگار کردن منابع و مهارت‌های موجود برای سامانه‌های جدید و شرایط عملیاتی.	Comfort (1999)
تاب‌آوری یک فرآیند فعال خوداصلاح‌کننده را شرح می‌دهد. تدبیر آگاهانه و رشد توانایی برای فعالیت به لحاظ روانشناسی در یک سطح بسیار بزرگ، نسبت به انتظار معینی که با توجه به توانایی‌های اشخاص و تجربه‌های پیشین وجود دارد.	Paton, Smith and Violanti (2000)
ظرفیت جوامع یا اکوسیستم‌های آسیب‌دیده برای هضم آثار منفی و ترمیم آن‌ها.	Cardona (2003)
توانایی یک عامل برای برآمدن از عهده فشار یک خطر یا سازگار شدن با آن.	Pelling (2003)
تاب‌آوری اکوسیستمی، ظرفیت یک اکوسیستم است برای تحمل کردن آسیب، بدون هضم شدن در درون شرایط متفاوت کیفی که به‌وسیله مجموعه متفاوتی از فرآیندها کنترل می‌شود.	Resilience Alliance (2005)
ظرفیت یک سامانه، جامعه یا اجتماع در معرض خطرات برای سازگار شدن، مقاومت کردن یا تغییر دادن برای رسیدن به سطح قابل قبولی از عملیات و ساختار و ادامه آن. این موضوع تعیین می‌شود به‌وسیله درجه‌ای که سامانه اجتماعی قادر به سازمان‌دهی خودش است برای افزایش این ظرفیت، آموختن از بلایای گذشته، حفاظت آتی بهتر و بهبود ارزیابی‌های کاهش امکان خطر.	UNISDR (2005)

(منبع: Manyena, 2006: 437)

آستانه بحرانی: نقطه‌ای که تغییری بزرگ در سیستم رخ می‌دهد.

لایه های اجتماع: افراد یا گروه‌هایی از مردم با ویژگی‌های مشترک، بسته به بافت یا زمینه، لایه‌ها ممکن است خانواده‌ها، انجمن‌ها، گروه‌ها یا جوامع محلی و مسئولینی از سطوح استانی و ملی (سیستم‌ها یا انجمن‌های بهداشتی و مربوط به سلامت و یا حرفه‌ای و...) باشند.

ارتقاء تاب‌آوری: مدیریت اثرات شوک‌ها و موضوعات مرتبط با ریسک و تغییرات و بی‌ثباتی‌های آینده با تقویت ظرفیت جذب شوک‌ها یا با انطباق یافتن برای کاهش در معرض قرارگیری آن‌ها و یا دگرگونی به شکلی که شوک دیگر نتواند اثری بر سیستم داشته باشد.

ریسک (خطر): ترکیب احتمال یک رویداد و پیامدهای منفی آن.

شوک: رویدادی ناگهانی که در اغلب موارد اثر منفی زیادی روی آسیب‌پذیری سیستم و اجزاء آن می‌گذارد. شوک‌ها اثرات منفی (یا مثبت) عمده‌ای را روی معنای زندگی مردم با کارکرد مردم و کشور دارند.

شوک فراگیر: حوادث نادر (بافراوانی کم) که تقریباً بر همه اشخاص در گروه هدف اثر می‌کند، مانند درگیری‌ها، منازعات و جنگ‌های خشونت‌آمیز، فوران آتش‌فشان، زلزله و یا کاهش ارزش پول و یا یک رویداد اجتماعی آسیب‌پذیر که جنبه همگانی در آن جغرافیا گرفته است مانند کودکان کار یا اعتیاد در یک گروه سنی.

شوک ویژه: رویداد مهمی که به طور خاص بر افراد و خانواده‌ها اثر می‌گذارد، مانند مرگ نان آور اصلی و یا از دست دادن فعالیت یا کاری که منبع اصلی درآمد است.

شوک فصلی: مانند سیل که مربوط به فصل بارانی سال است یا تغییرات در قیمت مواد غذایی، تغییرات قیمت بازار یا شوک در یک محدوده زمانی معین مانند جابجایی‌های مکرر و یا بیماری وبا در بعضی مناطق و کشورها.

استرس (فشار، تنش): روند طولانی مدت که تضعیف‌کننده توانایی بالقوه یا تعمیق‌کننده آسیب‌پذیری کنشگرهای آن سیستم است.

سیستم: واحدی از اجتماع (فرد، خانواده، گروهی از مردم با ویژگی‌های مشترک، انجمن طایفه و قوم، بوم یا محیط زیست (مانند جنگل) یا نهاد یا وجودی فیزیکی (مانند شبکه زیر ساخت شهری) می‌باشد.

آسیب‌پذیری: تجلی آمادگی یا استعداد ابتلا به آسیب و در معرض قرار گرفتن.

۳-۱. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری

ظرفیت جذب (کنار آمدن): توانایی یک سیستم برای آماده بودن، کاهش دادن و یا جلوگیری کردن از اثرات منفی شوک‌ها، با استفاده از پاسخ‌های مقابله‌ای از پیش تعیین شده به منظور حفظ و بازگرداندن ساختارها و کارکردهای اساسی و ضروری آن سیستم است. این ظرفیت شامل مکانیسم‌های مقابله‌ای است که در طول دوره‌های شوک مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر وقتی مردم برای مقابله و غلبه بر ریسک‌ها، براساس منابعی که به طور مستقیم در دسترس‌شان است به ریسک واکنش نشان می‌دهند، از ظرفیت کنار آمدن یا جذب استفاده می‌کنند. منطق زیر بنایی این ظرفیت، عبارت است از: بازسازی یا ترمیم سطح موجود رفاه بلافاصله پس از وقوع یک حادثه.

ظرفیت انطباق: توانایی یک سیستم برای تنظیم، اصلاح و یا تغییر ویژگی‌ها و اعمال آن سیستم است تا آسیب‌های بالقوه آینده را تعدیل کرده و از فرصت‌ها به شکلی استفاده کند تا بتواند به عملکردش، بدون تغییرات عمده کیفی در عملکرد یا هویت ساختاری‌اش ادامه دهد. به عبارت دیگر به اقدامات فعال یا پیشگیرانه (مورد انتظار) که مردم براساس تجربیات گذشته‌شان آن‌ها را به کار می‌گیرند تا درس‌هایی از تجارب گذشته یاد گرفته و براساس این خطرات آینده را پیش‌بینی کرده و معیشت یا کاهش آسیب را تنظیم نمایند. ظرفیت انطباق در راستای تغییرات تدریجی بوده و در جهت حفظ وضع موجود رفاه مردم در مواجهه با خطرات آینده به کار گرفته می‌شود. تفاوت عمده بین ظرفیت‌های کنار آمدن (جذب) و انطباق در محدوده زمانی فعالیت‌هایی است که هر کدام از ظرفیت‌ها به کار می‌گیرند. در حالی که ظرفیت جذب، درگیر ماموریت‌های تاکتیکی و با منطق برنامه‌های کوتاه مدت است، ظرفیت انطباق شامل ماموریت‌های راهبردی و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت‌تر را در بر می‌گیرد.

ظرفیت تغییر (تحول، دگرگونی، مشارکتی): توانایی برای ایجاد یک سیستم کاملاً جدید به طوری که شوک دیگر هیچ تاثیری نداشته باشد. این ظرفیت زمانی ضروری است که ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، سیستم موجود را غیر قابل دفاع می‌کند. مثال‌هایی از ظرفیت تحول شامل: معرفی ساز و کار حل تعارض در یک جامعه محلی، اقدامات برنامه‌ریزی شهری و اقدامات لازم برای از بین بردن کامل فساد، توانایی مردم برای دسترسی به دارایی و گرفتن کمک از پهنه گسترده تر سیاسی و اجتماعی (یعنی از سازمان‌های دولتی و به اصطلاح جامعه مدنی) است که طی آن مردم در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت می‌کنند. از سوی دیگر، با ایجاد موسسات یا توسعه ظرفیت‌های نهادی در سطوح محلی هم رفاه فردی را بهبود می‌بخشند و هم موجب نیرومندی اجتماعی در بحران‌های آینده می‌شوند.

برای تمایز بین این سه نوع ظرفیت براساس چهار معیار ذکر شده به جدول زیر توجه کنید:

جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت براساس معیارهای ذکر شده

معیار	ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
پاسخ به ریسک	به اعتبار گذشته	مورد انتظار (آینده)	مورد انتظار (آینده)
قلمرو زمانی	کوتاه مدت	بلند مدت	بلند مدت
میزان تغییر	کم (وضع موجود)	متوسط، تغییرات افزایشی	زیاد، تغییرات ریشه‌ای
نتیجه	ترسیم سطح فعلی رفاه	تامین رفاه آینده	افزایش رفاه حال و آینده

۴-۱. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی

در سالهای اخیر کاربرد مفهوم تاب‌آوری برای سامانه‌های اجتماعی بسیار مورد توجه قرار گرفته است و برخی از محققان کاربرد آن را مورد توجه قرار می‌دهند؛ درحالی‌که دیگران نسبت به آن محتاط هستند. بسیاری از کاربردهای عملی که تاکنون انجام گرفته است، برای بررسی روابط تاب‌آوری اجتماعی- اکولوژیکی بوده است؛ برای نمونه: روش‌هایی که به وسیله آن تلاش‌های صورت گرفته برای بهبود تاب‌آوری اجتماعی به تاب‌آوری اکولوژیکی کمک می‌کند. (Davidson ۲۰۱۲: ۱۱۳۹). مطالعاتی که درباره واکنش به آثار خطرات به وسیله بیشاپ و همکاران (۲۰۰۰) و میالر و همکاران (۱۹۹۹) انجام شد، نشان داد که فقط عوامل مهم در تاب‌آوری اجتماعی- اکولوژیکی (یادگیری چگونگی زندگی با تغییر و تردید، ترکیب انواع دانش برای یادگیری و دانش‌اندوزی و ایجاد فرصت برای خود سازماندهی و ایجاد پیوند) تاب‌آوری را افزایش نمی‌دهند بلکه وجود آنها با سطح مشارکت در فعالیت‌ها و گروه‌های اجتماعی (برای نمونه: عضویت در انجمن‌ها و گروه‌های فعالیت اجتماعی) همبستگی دارد. از این مشاهده می‌توان نتیجه گرفت که با فعالیت در زمینه کاهش خطرات، امکان خطر در جامعه می‌تواند کاهش یابد حتی اگر اعضای جامعه به خودی خود دست به کاری نزنند. وجود تعداد بیشتری از مردم در فعالیت‌های اجتماعی، حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی، سودمندی و حل مسئله را ایجاد می‌کند و در نتیجه، تاب‌آوری آن‌ها در برابر بلایا و حوادث طبیعی یا خطرات اجتماعی بیشتر خواهد بود.

با وجود اینکه تحقیق بیشتر درباره این مسئله الزامی است، این تحقیق این امکان را روشن کرد که راهبردهای کاهش خطرات با توسعه اجتماعی ارتباط داده شوند و مکمل فعالیت‌های توسعه اجتماعی با آموزش خطرات خاص و فعالیت‌های کاهش ارتباط داده شوند. کی یفر (۱۹۸۴) و پیتون و بیشاپ (۱۹۹۶)، راهبردهای تفویض قدرت اجتماعی را این چنین تشریح کردند: توسعه مشارکت اجتماعی، افزایش کنترل مشاهده شده توسط ذی‌نفعان، آسان‌سازی شناخت اجتماعی از مشکلات و تدوین و توسعه راهبردهایی برای حل مساله یا فائق شدن بر مشکلات براساس روش‌هایی سازگار با نیازها، سامانه‌ها و ارزش‌های یک اجتماع خاص. برای تقویت تفویض قدرت، یک روش اجتماعی برای تصمیم‌گیری توصیه شده است. مشارکت در شناخت مشکلات مشترک و گسترش و اجرای راه‌حل برای آن‌ها، توسعه پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد عملی را آسان می‌کند. تمرکز روی اقدام فعالانه در مسائل برجسته به پروراندن سودمندی و مشارکت گروه‌های ذی‌نفع و افراد کمک می‌کند؛ بنابراین در این مدل تفویض قدرت، عوامل کلیدی می‌توانند در این کلمات خلاصه شوند: سودمندی، پیروز شدن بر مشکل یا مساله، تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ساختارهای پشتیبانی که به طور خلاصه در بالا شرح داده شد. مبنای

تفویض قدرت فقط یکبار ایجاد می‌شود؛ گام بعدی شناخت تغییر اجتماعی، شرکت داشتن اعضای جامعه برای ایجاد پشتیبانی متقابل (کمک کردن به گسترش مسئولیت‌پذیری اجتماعی و پشتیبانی جامعه) و فرصت‌هایی برای تحت فشار قرار دادن نهادهای اجتماعی و حاکمیتی (کمک کردن به توسعه سودمندی و پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل) است؛ همچنین شاید سودمندی به هم پیوسته (مشارکت تعاملی) یک شاخص خوب برای سطح همکاری و کمک موجود در درون یک اجتماع باشد و در نتیجه، شاید تا اندازه‌ای احتمال موفقیت راهبردهای کاهش مساله یا مشکل را ایجاد کرده که نیاز دارد تا عملیات به هم پیوسته و منظم پذیرفته و اجرا شوند.

نقش مدیریت بحران و تاب‌آوری اجتماعی شامل ترکیب و تطبیق دورنماها / نیازهای به دست آمده از مشاوره اجتماعی در درون یک بافت راهبردی شده و تا جایی که ممکن است برای تهیه اطلاعات و منابع لازم برای تقویت تفویض قدرت، خودیاری و ارتقاء تاب‌آوری جست و جو می‌شود؛ بنابراین نهادهای سیاست‌گذار در حوزه‌های اجتماعی (به عنوان مثال معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری) به عنوان مشاور جوامع عمل می‌کنند نه به عنوان هدایت کننده فرآیند تغییر؛ علاوه بر این، شاید پذیرش یک راهبرد رشدگرا، برای ارتقای شایستگی و تاب‌آوری اعضای جامعه، بافتی را آماده کند که موجب تاب‌آوری مداوم در طی زمان شود. نادر بودن خطرات و یا ریسک‌ها و شوک‌ها، یک پیامد مهم دارد؛ برای نمونه: یک الگوی کمبود یا خسارت به راهبردهایی می‌انجامد که اعضای جامعه را به اینکه برای کاهش خسارتهای ناشی از خطرات، سرمایه مالی یا اجتماعی خود را خرج تقویت یا اصلاح خانه یا ساختمانشان کنند، تشویق می‌کند. از دیدگاه دیگر رشد، تمرکز روی سرمایه‌گذاری در اصلاح ساختاری برای افزایش ارزش سرمایه‌های اموال، افزایش ارزش فروش دوباره یا کاهش هزینه‌های بیمه‌ای خواهد بود و این یعنی نشان دادن منافع اجتماعی و شخصی که از انجام فعالیت‌های کاهش خطر معین به دست می‌آید؛ بنابراین، این روش از تمرکز روی ارزش‌سازی محلی و محیط و توسعه راهبردهای هدایت شده به سوی حفظ کیفیت درک شده زندگی در رابطه با فعالیت خطرات، ریسک‌ها و یا شوک‌ها دفاع می‌کند «ادامه تفویض قدرت قانونی و در نتیجه شایستگی‌هایی که تاب‌آوری را در برابر مصائب پی‌ریزی می‌کنند شامل ادغام سودمندی به هم پیوسته، توانایی‌های فائق آمدن بر مشکل و پشتیبانی از حس تعلق و هویت اجتماعی می‌شود. این موضوع توانایی برای واکنش در برابر مصائب را طوری پرورش خواهد داد و تقویت خواهد کرد که خسارت و بی‌نظمی را به حداقل برساند و رشد را ارتقا دهد. این موضوع از طریق طرح‌ها و فعالیت‌هایی که مشارکت اجتماعی را در حل مشکل تقویت می‌کنند به آسانی انجام می‌شود؛ اگر از همان ابتدا فعالیت اجتماعی بر یک حادثه خطرناک خاص استوار باشد، این موضوع به‌طور ویژه‌ای اهمیت می‌یابد.» (رمضانزاده لسبویی، ۱۳۹۳).

خصوصیات یک جامعه (شهر یا محله) تاب‌آور

امروزه برای درک ویژگیها و خصوصیات جوامع تاب‌آور مطالعات زیادی صورت گرفته است؛ برای نمونه: کای و همکاران (۲۰۱۱: ۳۶۹-۳۶۰) مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی مطلوبترین استراتژی‌های بهبود تاب‌آوری اکولوژیکی در برابر سیل در مناطق آسیب‌پذیر اکولوژیکی» را انجام داد؛ هرچند او در مطالعه تنها به بررسی عوامل سیلاب در یک شهر کوچک پرداخت اما در مطالعه خود به این نتیجه رسید که مسائل مدیریت در تاب‌آوری بسیار مهم است:

- توانایی تحمل شوک‌ها و ضربه‌های وارده از یک خطر به گونه‌ای است که آن خطر (ریسک‌ها و یا شوک‌ها) تبدیل به سانحه نشوند (احتمال شکست را کاهش دهد)
- توانایی برگشت به عقب پس از سانحه (بتواند پیامدهای شکست را کاهش دهد)
- امکان و فرصت برای تغییر و پذیرش پس از سانحه (زمان موردنیاز برای بهبودی و همچنین مقدار آسیب‌پذیری را کاهش دهد)

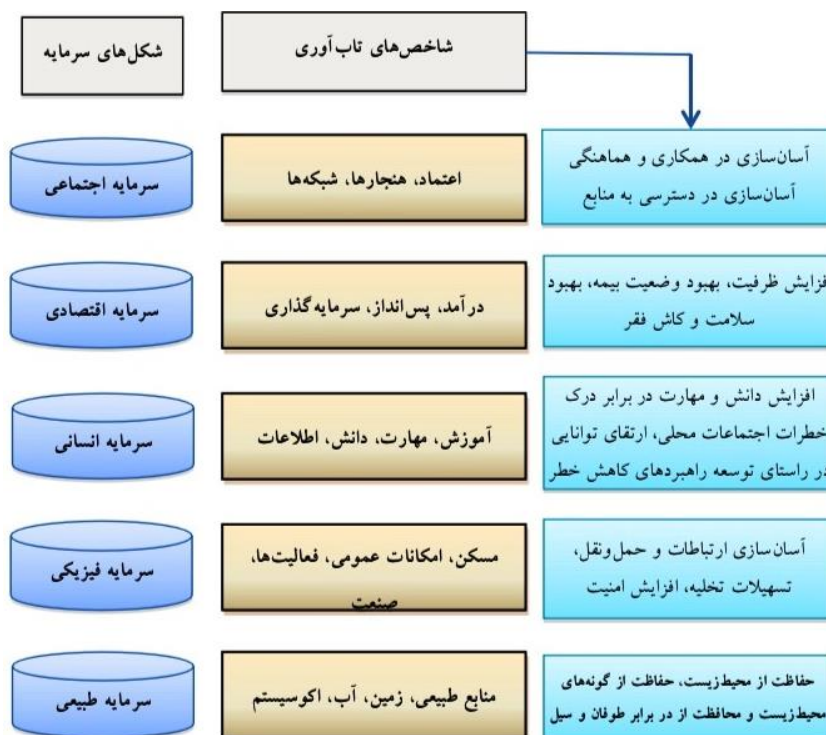
۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری

برای ایجاد شهرها، محله‌ها و یا جوامع تاب‌آور با تأکید بر نقش مدیران محلی، اشکال مختلف سرمایه نقش دارند که سرمایه اجتماعی با تأکید بر مؤلفه‌های اعتماد، شبکه‌ها و هنجارها یکی از انواع سرمایه تأثیرگذار می‌باشد. سرمایه اجتماعی تاریخچه‌ای بس طولانی و نامحسوسی در میان علوم اجتماعی دارا می‌باشد. اولین کسی که این اصطلاح را به کار برد هانی فان بود. بعدها جیمز کلنن نقش شرکت اجتماعی را در شکل‌گیری فرهنگ و تعلیم و تربیت شرح داد. (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۳). سرمایه اجتماعی یکی از ابعاد برجسته تحقیقاتی علوم اجتماعی است، این اصول اجتماعی باعث تقویت افراد و گروه‌ها می‌شود. «سرمایه

اجتماعی با عضویت در گروه‌ها و انجمنها، اهداف گروهی را مثل دموکراسی، مشارکت و توسعه اجتماعی را تقویت می‌کند.» (پوتنام، ۲۰۰۲: ۶۹). پوتنام مدعی است که «شرکت در اجتماع مانند شبکه‌های رسمی و شبکه‌های غیررسمی جامعه، مرکز اصلی مفهوم سرمایه اجتماعی است» (۲۰۰۰: ۵۶). سرمایه اقتصادی، انسانی، سرمایه فیزیکی و سرمایه طبیعی از انواع سرمایه‌های دیگر هستند که در مجموع به صورت یک سامانه در عملکرد اجتماعات تاب‌آور تأثیرگذار هستند (Mayunga, 6: ۲۰۰۷). «سرمایه اقتصادی که درآمد پولی و سایر منابع مالی و دارایی‌ها و نیز تجلی نهادی آن یعنی حقوق مالی را در برمی‌گیرد. سرمایه اقتصادی سیال‌تر است و به آسانی به سرمایه اجتماعی و فرهنگی تبدیل می‌شود، در مقابل، قابلیت تبدیل سرمایه اجتماعی به سرمایه فرهنگی پرهزینه‌تر است.» (نوربخش، ۱۱۱: ۱۳۹۰-۱۱۲) سرمایه انسانی بیشتر آموزش، مهارت و دانش مدیران و سطوح محلی در برابر ریسک‌ها و خطرات را شامل می‌شود. آموزش و ظرفیت‌سازی کاهش خطرپذیری بلایا در سطح محلات به عنوان یکی از اصولی است که در فرآیند مدیریت تاب‌آوری و بلایا پیوسته باید مورد توجه قرار گیرد. سرمایه فیزیکی شامل مسکن، امکانات عمومی و... است که آسان‌سازی در ارتباطات و حمل و نقل از زیرمجموعه‌های آن به شمار می‌رود و در نهایت، سرمایه طبیعی هم شامل منابع طبیعی، آب و اکوسیستم می‌باشد که در این بخش باید گونه‌های خاص گیاهی و جانوری و شرایط محیط طبیعی زندگی افراد و حفاظت از آنها در برابر بلایا محافظت شوند.

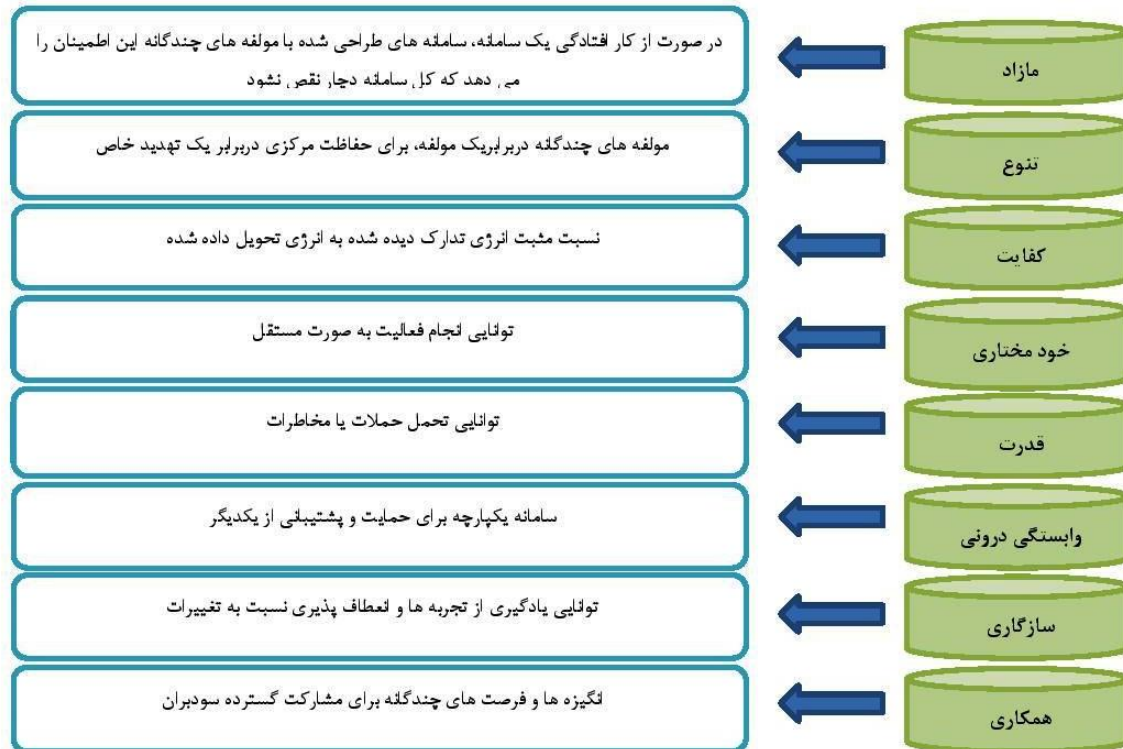
از مهمترین خصوصیات جوامع تاب‌آور، عملکرد سرمایه انسانی در شهرها است. سرمایه انسانی، مهارت، دانش و سطح اطلاعاتی جوامع را در ارتباط با بهبود وضعیت تاب‌آوری می‌سند. افزایش دانش و مهارت در برابر درک خطرات شهروندان، ارتقای توانایی در راستای توسعه راهبردهای کاهش خطر از مهمترین ویژگیهای جوامع تاب‌آور می‌تواند دانسته شود که برای ایجاد این وضعیت آموزش به عنوان یک اصل ضروری پیوسته مورد تأکید برنامه‌ریزان است. در رابطه با آموزش خطرات، این فرآیند می‌تواند به وسیله آماده کردن شهروندان با طرحهای خطری که چالشهای بالقوه، فرصتها و رفتارهایی که به وسیله اجتماع در برابر خطر صورت می‌گیرد را شرح دهد و همچنین توسعه راهبردهای استفاده کردن از آنها یا مدیریت و احاطه کردن آنها را شرح می‌دهند.

برای ایجاد جوامع تاب‌آور در برابر بلایا و خطرات پنج سرمایه، اجتماعی، اقتصادی، انسانی، فیزیکی و طبیعی تأثیرگذار هستند. برای ایجاد جوامع تاب‌آور در سالهای اخیر، این رویکرد بسیار مورد بررسی قرار گرفته است. راه حل‌های بسیاری زیادی هم برای ایجاد جوامع تاب‌آور ارائه شده است. شکل زیر نوع تقسیم‌بندی سرمایه‌ها و نقش آنها را در تاب‌آوری جوامع به تصویر می‌کشد.

شکل ۱. انواع سرمایه‌ها در یک فرایند تاب‌آوری

شکل زیرهشت ویژگی شهرهای تاب‌آور را از دیدگاه گودزچالک مطرح می‌کند که این ویژگیها عبارت اند از: تنوع، کفایت، خودمختاری، قدرت وابستگی درونی، سازگاری، مازاد و همکاری. خودمختاری شهرها بر توانایی انجام فعالیتهای مدیریت شهری به صورت مستقل تأکید دارد. قدرت هم بر توانایی و مقاومت شهر در راستای مقابله با انواع بلایا و خطرات اشاره دارد و نیز همکاری و سازگاری بر میزان مشارکت شهروندان.

شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب آور

۱-۶. نتیجه گیری

آموزش در سطوح مختلف جامعه با هدف حفظ امنیت به ویژه در زمان وقوع خطرات و شرایط پس از وقوع، اهمیت بیشتری دارد. مهمترین اقداماتی که نهادهای برنامه ریز در این زمینه می توانند انجام دهند عبارتند از: آگاهی و برنامه های آموزشی درباره کاهش خطرپذیری، برنامه های آموزشی برای مقامات محلی و مدیران جامعه، برنامه ها و تمرینهای مشارکتی برای اعتمادسازی و مشارکت ذی نفعان در جوامع محلی و در نهایت، در راستای تاب‌آوری جوامع به لحاظ رویکردی و براساس قوانین موجود در کشور ابتدا باید میزان تاب‌آوری در ابعاد مختلف با تأکید بر شاخصها و معیارهای قابل سنجش مورد واکاوی قرار بگیرد. طرح ارتقا تاب‌آوری زنان و خانواده ابتکاری است که از سال ۱۳۹۵ تاکنون توسط معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری در سطح ملی و با همکاری بخش‌ها و نهادهای ذیربط در استانها برنامه‌ریزی و اجرا شد تا بتواند ضمن آموزش و توسعه ظرفیت های فردی و گروهی برای ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده در سطوح محلی، جوامع را به درک فعال از چشم انداز ریسک و چگونگی اثر آن بر سیستم و چگونگی کنش های جامعه در هر زمینه، تعیین این که در کدام لایه جامعه آن خطرات به بهترین شکل مدیریت شوند و استفاده از مجموعه ای از اصول تاب‌آوری به منظور تقویت ظرفیت سیستم برای جذب شوک و یا انطباق و تغییر به طوری که کمتر در معرض شوک قرار گیرند، مجهز نموده تا با برنامه ریزی مشارکتی و تقویت لایه های اجتماعی، بتوانند ارتقا تاب‌آوری اجتماعی حوزه زنان و خانواده از کوتاه تا بلند مدت را محقق سازند.

۲. نقشه استان

شکل ۳. نقشه استان فارس

۳. گزارش فاز یک

۳-۱. اقدامات انجام شده مقدماتی در راستای اجرایی‌سازی طرح

شناسایی تسهیل‌گر سطح ۱ متخصص، آموزش دیده و مورد تایید معاونت امور زنان و خانواده که تسلط کافی بر موضوع داشته و سابقه همکاری با معاونت را در طرح‌های سال گذشته موضوع تاب‌آوری داشته‌اند که اسم ایشان طی هماهنگی با استان و مکاتبه از سوی معاونت امور زنان و خانواده به استان‌ها اعلام گردید و دعوت ایشان برای اجرای طرح و هماهنگی زمانی برای ارائه خدمات متناسب با طرح صورت پذیرفت. هماهنگی برای برگزاری نشست توجیهی توسط دفتر امور زنان و خانواده استانداری، با حضور تسهیلگر سطح ۱، جهت تبیین اهداف طرح و چگونگی اجرای بهینه آن در سطح استان، با توجه به سوابق اجرایی و گزارش‌های اجرای پروژه طی سال‌های گذشته و توجیه کارشناسان مرتبط با طرح در استانداری و مشاوران امور بانوان فرمانداری‌های سطح استان انجام گردید.

سایر تجهیزات مطابق دستورالعمل ارسالی از سوی معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری و چک لیست اقلام و لوازم و الزامات برگزاری کارگاه آموزشی نیز تهیه شد (به‌طور مثال: لوازم التحریر مورد استفاده در کارگاه، مکان برگزاری، لوازم کمک آموزشی مانند ویدئو پروژکتور، پرینتر و...). امکانات صوتی و سرمایشی محل برگزاری قبل از اجرای کارگاه بازبینی و نواقص برطرف گردید.

۲-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب اساتید و شاخص‌های انتخاب اساتید

انتخاب اساتید برای هر کدام از استان‌ها براساس ارزیابی‌های معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری در طرح تاب‌آوری سال قبل و با توجه به توانایی تسهیل‌گران، شناخت نسبت به اقلیم و آسیب‌های استان و تجربه موفق در همکاری با معاونت امور زنان و خانواده و باتوجه به شاخص‌های زیر صورت گرفته است.

- تخصص، مدرک تحصیلی
- تجربه کار تسهیل‌گری در سطح استان و کشور
- آشنا با مسائل و آسیب‌های اجتماعی استان
- اجرای طرح‌های آموزشی و پژوهشی و آموزشی متعدد مرتبط در این زمینه
- استاد برجسته کشوری
- تایید معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری

۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های

انتخاب آنان

سازمان‌های مردم‌نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در سراسر استان براساس شاخص‌های زیر و مکاتبه با مکاتبه با خانه خیرین، اداره کل ورزش و جوانان، اداره کل بهزیستی، معاونت پیشگیری از وقوع جرم دادگستری، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری و معاونت فرهنگی اجتماعی شهرداری شیراز جهت انتخاب شدند:

- فعال در سمن‌های مرتبط با دفتر امور بانوان یا مراکز مرتبط با آسیب‌های اجتماعی
- اطمینان از مشارکت در اجرای مرحله‌ی دوم طرح
- توانایی تسهیل‌گری
- حداقل تحصیلات کارشناسی ارشد یا دکترا

۴-۳. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح

<ul style="list-style-type: none"> • به مدت ۵ روز • ۱۹ الی ۲۰ تیرماه و ۲۴ الی ۲۶ تیرماه ۱۳۹۷ 	مدت زمان
<ul style="list-style-type: none"> • ۱۳۹۷/۴/۱۹ دفتر محل برگزاری کارگاه (مرکز آموزش سازمان مدیریت و برنامه ریزی) 	زمان جلسه توجیهی
<ul style="list-style-type: none"> • برنامه آموزشی و الزمات و جزوات آموزشی و کمک آموزشی توسط اساتید و تسهیل‌گران از یک هفته قبل در اختیار استانداری قرار گرفت 	ارسال بسته توجیهی

شکل ۴. برنامه کارگاه

خلاصه اجرای کارگاه:

این کارگاه آموزشی با حضور ۴۰ نفر از نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد فعال معرفی شده از سوی فرمانداری‌ها و به تسهیل‌گری محمد کاظم متولی به مدت ۵ روز در تیرماه ۱۳۹۷ در سالن مرکز آموزش سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس برگزار گردید. این کارگاه با رویکرد آموزش مشارکتی و شیوه‌های خلاق آموزشی مباحثی از جمله: تاریخچه تاب‌آوری و تعاریف آن، ریسک‌ها، شوک‌ها، استرس‌ها و تاثیر آن بر سیستم، شناسایی شکاف‌ها در تاب‌آوری سیستم و تدوین نقشه‌راه تاب‌آوری سیستم در گروه‌ها مورد بحث و تمرین قرار گرفت.

جدول ۳- مشخصات اعضای سازمانهای مردم‌نهاد و تشکلهای غیر دولتی آموزش دیده بعنوان تسهیلگران محلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام شهرستان	ساعات حضور در کارگاه
۱	مریم فخار	شیراز	۳۶
۲	مژگان صارم پور	شیراز	۳۶
۳	آمنه قلی پور	شیراز	۳۶
۴	حمیدرضا جوانمردی نیا	شیراز	۳۶
۵	زهرا نام آوری	شیراز	۳۶
۶	آزاده عرشی	شیراز	۳۶
۷	علی حیدری	شیراز	۳۶
۸	فاطمه زارع	شیراز	۳۶
۹	راضیه سوداگر	شیراز	۳۶
۱۰	نجمه مستفیضی	شیراز	۳۶
۱۱	سمیرا گنجوری	شیراز	۳۶
۱۲	دری قناد طوسی	شیراز	۳۶
۱۳	معصومه صدق آمیز	شیراز	۳۶
۱۴	مریم چشمه علایی	شیراز	۳۶
۱۵	ساناز چراغی	شیراز	۳۶
۱۶	فیروزه حفیظ	شیراز	۳۶
۱۷	شیرین سیرانی	شیراز	۳۶
۱۸	فاطمه زرین کلاه	شیراز	۳۶
۱۹	بهرام بابایی زاده	شیراز	۳۶
۲۰	نصرا... آرایش	شیراز	۳۶
۲۱	روح... رجیبی	شیراز	۳۶
۲۲	اسماعیل شیخ محسنی	شیراز	۳۶
۲۳	زهرا درویشی	شیراز	۳۶
۲۴	زهرا زیبای شیرازی	شیراز	۳۶
۲۵	امید زارع نژاد	مرودشت	۳۶
۲۶	فرانک سهامی	شیراز	۳۶
۲۷	منصور مسرور	شیراز	۳۶
۲۸	سیده نرجس صابر	شیراز	۳۶
۲۹	محمد مهدی خورشیدی	شیراز	۳۶
۳۰	مینا دریس پور	شیراز	۳۶
۳۱	وحیده صلاح	شیراز	۳۶
۳۲	الهام موسوی	شیراز	۳۶
۳۳	راحله آقاجمالی	شیراز	۳۶
۳۴	سمانه شایان فرد	شیراز	۳۶
۳۵	مرضیه چهارز ابوالحسنی	شیراز	۳۶
۳۶	زهرا یعقوبی	شیراز	۳۶
۳۷	زهرا ضابطی	شیراز	۳۶
۳۸	اعظم برزگر	شیراز	۳۶
۳۹	سعیده شایان فرد	سپیدان	۳۶
۴۰	محبوبه حمیدی	سپیدان	۳۶

۳-۵. پایش طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن (مبثنی بر پیش‌آزمون و پس‌آزمون)

در فاز اول طرح که ۵ روز (۳۶ ساعت آموزشی) به طول انجامید، نمایندگان ۴۰ سازمان مردم‌نهاد، فعال اجتماعی، مشاوران و روانشناسان مجرب به عنوان تسهیل‌گر سطح ۲ تحت آموزش قرار گرفتند. مطالب و سر فصل‌های آموزشی براساس محتوای در نظر گرفته شده توسط معاونت امور زنان و خانواده که در اختیار اساتید قرار گرفته بود، تدریس گردید. لازم به ذکر است فرآیند آموزشی به صورت کارگاهی طراحی و شرکت‌کنندگان علاوه بر یادگیری مطالب تئوری در قالب گروه‌های ۵-۶ نفره به تمرینات عملی پرداختند.

نقاط قوت شناسایی شده توسط تسهیلگر سطح یک:

- مشارکتی بودن پروژه در محتوا و شکل
- افزایش تعامل سمن‌ها و نهادهای فعال با همدیگر و با دفتر امور بانوان
- انگیزه‌ی بالای تسهیل‌گران محلی در یادگیری و تمرین تکنیک‌های تسهیل‌گری
- تنوع سنی و جنسیتی شرکت‌کنندگان
- تعامل پویای نهادهای فعال در حوزه اجتماعی در پیشبرد کارگاه
- همکاری و حضور مستمر کارشناسان دفتر امور بانوان استانداری در کارگاه

نقاط ضعف شناسایی شده تسهیلگر سطح یک:

- عدم آشنایی قبلی شرکت‌کنندگان کارگاه با مبحث تاب‌آوری اجتماعی
- تعداد بالای شرکت‌کنندگان
- تنوع پایین شهرستانهای شرکت‌کننده

نقاط قوت شناسایی شده کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:

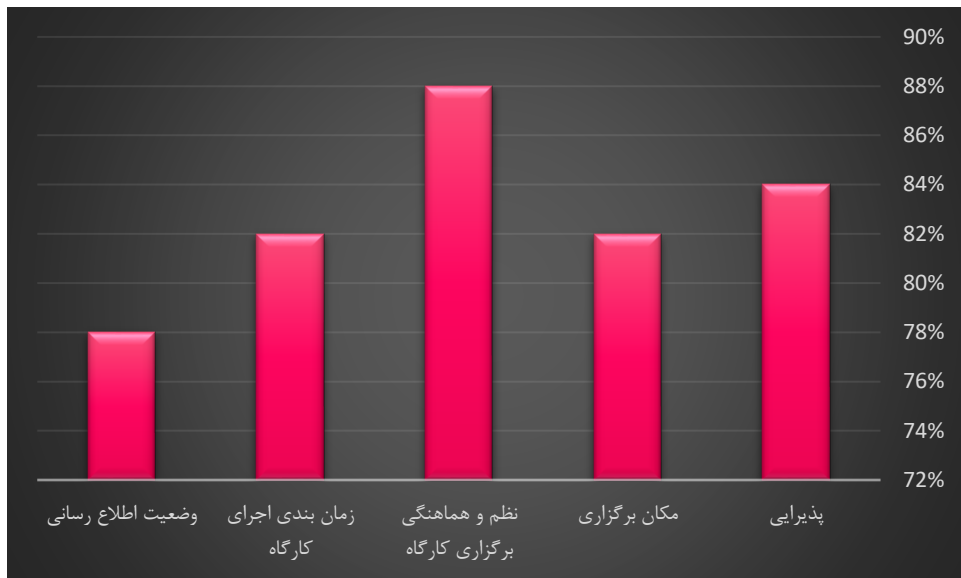
- توانمندی استاد
- ارائه راهکارهای عملی و کاربردی در کارگاه
- توانمند سازی روانشناسان استان و ارتقاء تاب‌آوری در آنها
- همراه بودن تکنیک‌های عملی با تئوری- برخورد متواضعانه استاد در هنگام تدریس
- به روز و کاربردی بودن محتوای آموزشی- قابل تحسین بودن رفتار استاد و برگزارکنندگان با شرکت‌کنندگان
- آشنایی بیشتر با کارگروهی
- ارائه تجربیات افراد آسیب دیده در کارگاه به منظور بررسی مشکلات و ارائه راهکار توسط شرکت‌کنندگان در کارگاه
- انتخاب و معرفی افراد با سطح تحصیلات و سابقه بالا جهت شرکت در کارگاه
- کاربردی و ملموس بودن آموزش مدرس
- انسجام مطالب و هم سطح بودن آموزشگران
- آموزش تسهیلگری به صورت عملی
- ایجاد حساسیت و واقع بینی نسبت به مسائل و مشکلات جامعه

نقاط ضعف شناسایی شده توسط کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:

- محدود بودن فضا و نور کارگاه
- طولانی بودن ساعت آموزش برای مادران دارای فرزند خردسال

سطح کلی رضایت از کارگاه

فرم‌های ارزیابی شرکت‌کنندگان در کارگاه نشان از رضایت بالای آنها از برگزاری کارگاه داشت و میزان رضایت نسبی آنها از سطح برگزاری کارگاه به طور میانگین بالای ۸۰ درصد بوده است. جدول شماره ۳ و ۴ سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه را به صورت تفکیکی نشان می‌دهد.

جدول ۳. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه

جدول ۴. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از محتوا و روش تدریس

۳-۶. گالری تصاویر فاز یک

شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱

۴. گزارش فاز دو

۴-۱. توزیع فعالیت در مناطق استان

شکل ۶. نقشه گسترده‌ی فعالیت‌ها در مناطق استان

جدول ۵. توزیع فعالیت‌ها در مناطق استان

محل	شهرستان
شهرک سعدی (محل برآفتاب)	شیراز
زندان مرکزی	شیراز
شورغان	شیراز
کانون اصلاح و تربیت ۱	شیراز
کانون اصلاح و تربیت ۲	شیراز
لب آب	شیراز
مرکز مشاوره مداخله در طلاق (مددجویان معرفی شده)	شیراز
مهدی آباد	شیراز
سرآب	سپیدان
روستای کناره	مردشت
زند آباد	مروودشت
مددجویان بهزیستی و کمیته امداد تحت پوشش	مروودشت

۲-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم طرح

- شناسایی محله‌های آسیب خیز از طریق دبیرخانه کاهش آسیب‌های اجتماعی دفتر امور اجتماعی و فرهنگی
- مراجعه تسهیل‌گران به پایگاه‌های فرهنگی و رایزنی با مسئول پایگاه‌ها
- بازدید از محله‌های آسیب خیز به اتفاق مسئولان محله
- برقراری ارتباط با اهالی محله
- کسب اطلاعات از ارگان‌های مرتبط مانند واحد پیشگیری و اورژانس اجتماعی بهزیستی، فرمانداری و شبکه بهداشت
- مراجعه به پایگاه بسیج مردمی و رایزنی جهت شناسایی افراد
- رایزنی با افراد ذی‌نفوذ در محلات و مسئولین دادگاه و نیروی انتظامی جهت بهره‌مندی از آمار شکایات و پرونده‌های موجود در حوزه مشکلات زناشویی به منظور شناسایی نقاط آسیب خیز محله‌ها
- شناسایی و اولویت بندی مشکلات توسط افراد گروه هدف
- نشست و گفتگو با مسئولان محله (خانه محله) و مسئولان مدارس محله
- برقراری ارتباط با گروه هدف
- برگزاری جلسه توجیهی طرح در محله برای آگاهی و همراهی گروه هدف
- شناسایی خانواده‌های آسیب دیده و در معرض آسیب توسط سازمان‌های محله محور و مردم

۳-۴. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی**مربوطه**

- ارتباط مستمر با مسئول پایگاه و هیات امنای مساجد
- قرار گرفتن در جمع افراد محلی و گروه هدف از طریق شرکت در مراسم مذهبی
- برگزاری جلسه توجیهی طرح تاب‌آوری برای زنان محله
- برقراری تماس تلفنی و ایجاد شبکه تلفنی با زنان محله
- تعامل با مدیران مدارس محله جهت ارتباط با گروه هدف طرح تاب‌آوری
- برگزاری جلسه با تسهیل‌گران بهزیستی و استفاده از اطلاعات آنان در این حوزه
- پخش تراکت در منازل محله شناسایی شده جهت فراخوان شرکت در جلسه توجیهی طرح
- برگزاری جلسه توجیهی با موسس سازمان‌های مردم نهاد
- شناسایی ارگان‌های کمک کننده به طرح
- تهیه بنر و فلکسی طرح ملی توان افزایی و ارتقای تاب‌آوری زنان و خانواده‌ها
- تهیه بروشور گزیده‌ای از طرح تاب‌آوری اطلاع رسانی از طریق پیامک

۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی‌نفوذ در میان مردم محلی جهت**اجرای طرح**

- برگزاری جلسات توجیهی با مدیران سازمان مردم نهاد و خیریه‌ها
- شناسایی ارگان‌های کمک کننده به طرح
- برقراری ارتباط با مسئول پایگاه بسیج و هیات امنای مساجد
- برگزاری جلسات توجیهی با هیات امنای و شورای محله و ذی‌نفوذ در طرح و درخواست همکاری در اجرای طرح
- استفاده از گروه هدف مراکز توسعه محلی
- استفاده از فعالان گروه جهت فراخوان خانواده‌های آسیب خیز
- نشست و گفتگو با مسئولان خانه محله و جلسه توجیهی طرح و درخواست همکاری تا پایان طرح
- گفتگوی حضوری با مدیران مدارس جهت توجه به همکاری در اجرای طرح

- برنامه ریزی با کارشناسان و مددکاران واحد پیشگیری و امور اجتماعی به‌زیستی با هدف شناسایی امکانات آنان و استفاده از تجارب عملی و حرفه ای آنان در اجرای طرح و همچنین جلب همکاری و مشارکت آنان
- برگزاری جلسه با کارشناس واحد آسیب های فرمانداری با هدف شناسایی امکانات این ارگان و هماهنگی جهت حضور کارشناسان آن و به خصوص فرماندار در بین مردم محله
- برگزاری جلسه در کمیته امداد امام خمینی (ره) جهت جلب همکاری و امکانات آنان در حمایت از گروه هدف طرح

۴-۵. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح

- برگزاری نشست با مدیران شهرستانی جهت هماهنگی برای ورود به محلات (یک هفته)
- ارتباط با جامعه محلی، اطلاع رسانی اولیه و هماهنگی ورود به محلات در سطح محلی (دو هفته)
- برگزاری کارگاه های آموزشی و جلب مشارکت جامعه محلی در راستای شناسایی آسیب های اجتماعی محلی و بهره‌گیری از ظرفیت های مشارکتی جامعه محلی و راهکارهای عملیاتی برای کاهش آسیب (یک تادو ماه)
- طراحی و تدوین نقشه راه محلی با مشارکت جامعه محلی (دو هفته)
- ترسیم نقشه راه ارتقاء تاب آوری استان (یک هفته)

مقرر گردید تا ده روز بعد از اجرای کارگاه در فاز اول تسهیلگران سطح دو، برنامه اجرایی خود را طبق شیوه نامه اجرایی طرح بر مبنای ۶۰ ساعت آموزشی و توجیهی برای مردم محله بعد از مشورت و همفکری با مردم محلی تنظیم و به کارشناس فرمانداری و در نهایت به کارشناس مجری طرح راهپیما ارائه دهند. اکثر تسهیلگران با توجه به وقت آزاد شرکت کنندگان، جدول زمانبندی اجرای کارگاه را در طی تابستان و پاییز به پیش بردند. در این فاز، ۱۲ محله و روستای آسیب خیز از ۳ شهرستان و در مجموع ۳۶۲ نفر تحت پوشش این طرح قرار گرفتند. میزان ساعات آموزشی به طور میانگین برای هر محله ۶۰ ساعت و در مجموع ۲۱۷۲۰ نفر/ ساعت آموزشی بوده است که در قالب فعالیت های تسهیل گری و آموزش مشارکتی، انجام شده است.

جدول ۶. مشخصات کلاس های آموزشی

نام شهر / منطقه / محله	نام آموزشگر محلی (عضو سازمان غیردولتی)	میزان ساعت تدریس و تسهیلگری	تعداد مربیان (زنان و خانواده های محلی)	عنوان ریسک یا شوک
شیراز/ شهرک سعدی	مرضیه ابوالحسنی، مریم فخار	۶۰	۳۰	دوستی های نامتعارف با جنس مخالف
شیراز/ زندان مرکزی	علی حیدری، راضیه سوداگر	۶۰	۳۰	اعتیاد، آسیب های ناشی از طلاق
شیراز/ شورغان	سیده نرجس صابر، روح الله رجبی	۶۰	۳۰	خشونت علیه کودکان
شیراز/ لب آب	زهرا یعقوبی، شیرین سیرانی	۶۰	۳۰	اعتیاد
شیراز/ مرکز مشاوره مداخله در طلاق	حمید رضا جوانمردی، مژگان صرام پور، آزاده عرشی، امید زارع پور، دری طوسی	۶۰	۳۰	آسیب های ناشی از طلاق
شیراز/ مهدی آباد	اسماعیل شیخ محسنی و حیده صلاح، منصور مسرور	۶۰	۳۰	بیکاری
شیراز/ کانون اصلاح و تربیت ۱	فاطمه زرین کلاه، فیروزه حفیظ، فرانک سهامی، محمد مهدی خورشیدی، نجمه مستفیضی، ساناز چراغی بهرام بابایی زاده	۶۰	۳۲	خشونت بین کودکان کانون
شیراز/ کانون اصلاح و تربیت ۲	فاطمه زرین کلاه، فیروزه حفیظ، فرانک سهامی، محمد مهدی خورشیدی، نجمه مستفیضی، ساناز چراغی بهرام بابایی زاده	۶۰	۳۰	مشکلات ارتباطی والدین با مددجویان کانون اصلاح و تربیت
سپیدان/ سرآب	شیرین سیرانی، محبوبه حمیدی	۶۰	۳۰	اختلافات زناشویی خشونت خانگی
مرودشت/ روستای کناره	امید زارع نژاد	۶۰	۳۰	بیکاری
مرودشت/ زندی آباد	امید زارع نژاد	۶۰	۳۰	بیکاری
مرودشت/ مددجویان بهزیستی و کمیته امداد	امید زارع نژاد	۶۰	۳۰	بیکاری

۶-۴. نتایج حاصل از پایش طرح در فاز دوم

• مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلات سطح ۲

با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود و پیشرفت آنها که به صورت سونامی جامعه رادگیر کرده است، پیشنهاد می‌شود، دولت نقش جدی‌تری در رابطه با کنترل و پیشگیری داشته باشد. اجرای دوره تاب‌آوری اجتماعی در این شرایط یک اقدام خوب، اما کافی نیست. مردم در این شرایط نیاز به تغییر نگرش و کار فرهنگی عمیق دارند. قبل از اجرای طرح تاب‌آوری باید در این خصوص زمینه‌سازی کرد و در این صورت اگر این طرح به خوبی انجام شود، نقش بی‌بدیلی در کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهد داشت. در هر صورت زمانی می‌توان گفت طرح موفق عمل کرده است که راهکارهای ارائه شده مورد توجه مسئولین باشد و بتوانند آنها را عملی سازند.

مشارکت موثر گروه‌های محلی برای شرکت در کارگاه و فرآیند اجرایی طرح، درگیر نمودن در فرآیند تدوین برنامه‌ریزی مشارکتی برای اولویت‌بندی مسائل محلات و فعالیت‌های میدانی برای شناخت ظرفیت‌ها، سرمایه‌ها و دارایی‌های محلات نشان از ارتباط موثر شرکت‌کنندگان از مدل اجرایی طرح می‌دهد. شایان ذکر است این طرح در محلات با شرایط یکسانی روبرو بوده است و محلاتی که سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیل‌گران تجربه مشارکتی را از قبل در آنها داشته است، میزان پیشرفت و اعتماد عمومی نسبت به طرح بالاتر بوده است. با عنایت به برگزاری طرح در حاشیه شهرها از سویی فرصت مغتنمی برای شرکت در کارگاه و از سویی بانوان روستاها در مناطق دوردست استان، با عنایت به دغدغه‌ها و آسیب‌هایی که با آن مواجه هستند، کمتر زمانی برای شرکت منظم در کارگاه داشته که جذب این نوع مخاطبین تجربه و تخصص کار با این نوع مخاطبین را می‌طلبد و این مشارکت در فرآیند طرح منظم و توسعه یافت.

• مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلات سطح ۱ و کارشناس طرح تاب‌آوری در دفتر امور زنان و خانواده استانداری

ارزیابی براساس مشاهدات و بازدیدهای میدانی صورت‌پذیرفته و شاخص‌هایی مانند مشارکت افراد و گروه‌های محلی، درگیر نمودن شرکت‌کنندگان در انتخاب و اولویت‌بندی مساله بهره‌گیری از ظرفیت‌های محلی برای حل مساله و مشکل مطرح شده و میزان ارتباط موثر تسهیل‌گر سطح ۲ با جامعه محلی در نظر گرفته شده است.

۷-۴. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده (از نگاه تسهیل‌گر سطح ۲، کارشناس طرح در دفتر امور زنان و

خانواده استانداری و تسهیل‌گر سطح ۱، نظر سنجی از شرکت‌کنندگان در کارگاه‌ها)

- افزایش انگیزه مراجعین برای دانش‌افزایی، کسب مهارت‌های شغلی و اجتماعی
- افزایش توانمندی مددجویان در برابر مشکلات روزمره زندگی
- افزایش آگاهی در مورد رفتارهای پرخطر و آسیب‌زا
- ایجاد انگیزه برای سازگاری با محیط
- تقویت نگرش‌ها و باورهای مذهبی و تفکرات منطقی
- ایجاد ترغیب برای شرکت در کلاس‌های فنی و حرفه‌ای
- افزایش آگاهی مددجویان برای پذیرش مسئولیت حل مسائلشان
- افزایش مهارت‌های ده‌گانه زندگی (مهارت ارتباطی، حل مسئله، تصمیم‌گیری، کنترل استرس و خشم)
- بهبود روابط مددجویان با خانواده هایشان
- ایجاد محیط آرام، امن، بی‌خطر و مناسب برای زندگی.
- ایجاد زمینه مناسب جهت برقراری ارتباط موثر با دیگران.
- اصلاح رفتارهای کلامی و غیر کلامی مددجویان در راستای ایجاد سبک زندگی سالم.
- فاصله گرفتن از رفتارهای خشن و عمل‌های تکانشی
- دست یافتن به خودکفایی و خودنظمی و ترک اعتیاد و مواد مخدر
- افزایش اعتماد بنفس، خودباوری، جرات ورزی و عزت نفس مادران و کودکان

- راه اندازی مشاغل خانگی و افزایش توان حرفه ای و اقتصادی زنان
 - افزایش مهارت‌های کارآفرینی با برگزاری کارگاه‌های کارآفرینی
 - افزایش انگیزه و شور و نشاط در جمع
 - افزایش مهارت‌هایی از جمله: قاطعیت و جراتمندی، گفتگوی موثر، مدیریت هیجان‌های منفی، مدیریت مالی، فرزندپروری و...
 - افزایش دامنه ارتباطات اجتماعی گروه هدف و در نتیجه افزایش رضایت از زندگی آنان
 - رفع بخشی از مشکلات مالی و به خصوص افزایش مدیریت مالی گروه هدف از طریق راه اندازی یک صندوق بین اعضا
 - افزایش فرصت مطالعه و آگاهی گروه هدف از طریق راه اندازی یک کتابخانه مخصوص اعضا گروه
 - تمرین حل مشکل و حل مسئله
 - افزایش آگاهی در جهت خود باوری
 - افزایش آگاهی دختران در مورد آسیب‌های دوستی با جنس مخالف
 - آگاهی دادن به نوجوانان در مورد ضرورت مراجعه به افراد متخصص
- **نقاط ضعف**
- مناسب نبودن مکان کارگاهها در محلات در اکثر شهرستانها به خاطر عدم همکاری سایر ارگانها

شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت کنندگان

۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات

۵-۱. شهرستان شیراز - شهرک سعدی (محلۀ برآفتاب)

• سیمای محلۀ

• شهرک سعدی	نام محلۀ
• دختران نوجوان محلی	گروه مخاطب
• دوستی نامتعارف با جنس مخالف	نوع ریسک
• تابستان و پاییز ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• مرضیه ابوالحسنی، مریم فخار	نام تسهیلگران

شکل ۸. سیمای شهرک سعدی

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در شهرک سعدی

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• دوستی نامتعارف با جنس مخالف	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در شهرک سعدی

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
پس انداز پول ماهیانه صندوق قرض الحسنه خیرین	بهبود سستی، نیروی انتظامی، کلاس‌های آموزشی و کلاس‌های مشاوره‌ای به صورت گروهی	مسجد، فرهنگ‌سرا، مدرسه، کلاس‌های هنری (نقاشی، بافندگی، خیاطی)	پارک‌های محلۀ ای، باغ شهری، آرامگاه سعدی، باغ طاووسیه	مشاور و روانشناس، مسئولین پایگاه، دختران جوان محلۀ، معلم قران

جدول ۷. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در شهرک سعدی

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
<ul style="list-style-type: none"> - دختران نوجوان هستند محصلند و ارتباط خوبی با خانواده ندارند - مهارت نه گفتن ندارند - احساس تنهایی دارند - چشم و هم چشمی با دوستان - نداشتن هم صحبت - تحت تاثیر قرار گرفتن دوستان ناباب - وسوسه شدن با دیدن جنس مقابل جذاب 	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در کلاس‌های آموزشی، فعالیت‌های گروهی (مشاوره ای) - محبت و رفع نیازهای دخترانه - خواندن کتاب‌های مفید در رابطه با مشکل موجود - مشورت با افراد دانا و نزدیک شدن به خداوند انتخاب صحیح دوست - پر کردن اوقات فراغت با خانواده - بالا بردن آگاهی و بصیرت 	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت اعتماد به نفس قدرت نه گفتن - حفظ آرامش در خانواده - اعتماد افراد خانواده به دختران، نزدیکی به خداوند - دوری از جنس مقابل - نزدیک شدن به قرب الهی و گوش دادن به توصیه‌های والدین - آشنایی با دوران بلوغ و بحران‌های این دوره
<ul style="list-style-type: none"> - توانایی مشارکت در کار گروهی دارند - رسیدن به خود آگاهی - بالا رفتن اعتماد به نفس - بهبود در روابط والدین - مهارت نه گفتن 	<ul style="list-style-type: none"> - قاطعانه تصمیم گرفتن برای پایان دادن با دوستی‌های جنس مخالف - بالا بردن آگاهی - کمک گرفتن از مشاور یا روانشناس 	<ul style="list-style-type: none"> - پذیرفته شدن از طرف خانواده - دوستی با افراد سالم (همجنس)
<ul style="list-style-type: none"> - قبول داشتن آن‌ها به عنوان یه فرد آگاه در محله و بین دوستان 	<ul style="list-style-type: none"> - توانمند شدن در همه زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> - خود کنترلی مناسب در برابر پیشنهادهای وسوسه انگیز از طرف جنس مقابل و هم جنس

جدول ۸. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در شهرک سعدی

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برقراری کلاس‌های آموزشی برای استفاده از توانمندیهای افراد	کوتاه مدت	سازمان‌های مردم نهاد
۲	برقراری جلسات آموزشی برای مادران در طول سال	کوتاه مدت	سازمان‌های مردم نهاد
۳	استفاده از منابع موجود محلی برای فعالیت‌های ترویجی و فرهنگی	میان مدت	خیرین، شورای محله، مسجد محلی
۴	شرکت دادن افراد در برنامه‌های فرهنگی ورزشی، هنری	بلند مدت	فرهنگسرا طاووسیه، باغ طاووسیه، کتابخانه‌ها، پایگاه فرهنگی مسجد محلی
۵	برطرف کردن مزاحمت‌های خیابانی و محله	بلند مدت	نیروی انتظامی

جدول ۹. اقدامات پیش بینی شده برای طرح تاب‌آوری شهرک سعدی

۲-۵. شهرستان شیراز - زندان مرکزی

- سیمای محله

نام محله	• زندان مرکزی
گروه مخاطب	• زنان زندانی
نوع ریسک	• اعتیاد و آسیب‌های ناشی از طلاق
زمان اجرا	• تابستان و پاییز ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• علی حیدری، راضیه سوداگر

شکل ۱۰. سیمای زندان مرکزی

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در زندان مرکزی

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد و آسیب‌های ناشی از طلاق	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در کوی امام رضا زندان مرکزی

۳-۵. شهرستان شیراز - محله شورغان

• سیمای محله

شکل ۱۲. سیمای محله شورغان

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله شورغان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• خشونت	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۳ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری شورغان

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
درآمدهای حاصل از چرم دوزی، گلسازی، خیاطی همیاری مردمی ایجاد قرض الحسنه کارآفرینی (خودجوش) ایجاد غرفه محلی برای فروش کارهای دستی	شورای محله مهارت مادران (کلاس آموزشی مثل چرم و...) پیگیری زدن پاسگاه خیرین مدرسه امام جماعت محله گروه توسعه محله	فرهنگ سرای شهروند مساجد نمازخانه (پارک)	پارک بزرگ شهروند زمین های مستعد کشاورزی	جوانه‌ای تحصیلکرده تسهیل گر امام جماعت محل مربی قرآن آموزش والدین بامشاوره گروهی و روان شناس

جدول ۱۰. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله شورغان

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
<ul style="list-style-type: none"> - والدین کتک می‌زنند - والدین فقیر هستند - والدین اعتیاد دارند - بی‌مسولیتی والدین - والدین بیکار هستند - والدین نا آگاه هستند 	<ul style="list-style-type: none"> - آموزش مهارت فرزند پروری به والدین - آموزش نقش و وظیفه به والدین - ارتباط کیفی بیشتر والدین با فرزندان - آشنایی والدین با حقوق فرزندان - آموزش مهارت کنترل خشم به والدین - بستری برای ترک اعتیاد والدین 	<ul style="list-style-type: none"> - تغییر الگوی سبک زندگی - امنیت برای فرزندان - پایداری اخلاقی - پایداری نسبی مالی - ابراز وجود فرزندان - توانایی حل مساله
<ul style="list-style-type: none"> - والدین متوجه نتیجه ناآگاهی از فرزند پروری اشتباه شده‌اند - وبه دنبال یافتن راه حل هستند 	<ul style="list-style-type: none"> - ضرورت ایجاد تحول - تغییر در رفتار خانواده‌ها پدیدار گردید 	<ul style="list-style-type: none"> - خانواده‌ها ضرورت ایجاد آموزش را در خود ایجاد کرده به خود آگاهی نسبی رسیده و توجه به فرزندان بیشتر گردیده است
<ul style="list-style-type: none"> - کودکان کمتر دچار آسیب خواهند شد - والدین شرایط بهتری برای کودکان خود ایجاد می‌کنند - و تعامل رفتاری بهتر بین والد و فرزند صورت خواهد گرفت 	<ul style="list-style-type: none"> - خودباوری و تاب‌آوری بیشتر خانواده‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - استقلال مالی - یادگیری خود مراقبتی فرزندان - ارتباط کیفی بهتر والد و فرزند - اهمیت بیشتر والدین به فرزندان - کاهش خشونت در کودکان - امنیت عاطفی و جسمی کودکان - توانایی حل مساله در خانواده‌ها

جدول ۱۱. حمایت و تقویت ظرفیتها در محله شورگان

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برقراری کلاسهای آموزشی برای شناسایی توانمندی‌ها و ظرفیت‌های افراد محلی	کوتاه مدت	استفاده از مربی‌های توانمند خود محله، سازمان‌های مردم نهاد محلی، گروه توسعه محله
۲	برقراری جلسات گروهی برای در میان گذاشتن تجربیات خود با سایر اعضا و اتحاد گروهی	کوتاه مدت	بهزیستی، سازمان مردم نهاد محلی،
۳	برقراری جلسات آموزشی برای کل اعضای خانواده‌ها	کوتاه مدت	توسط نماینده محله با همکاری تسهیل‌گر در حسینیه مساجد
۴	برگزاری دوره‌های مهارت‌آموزی و توسعه فردی و گروهی در سطح زنان و مادران	بلند مدت	دفتر امور بانوان و خانواده بانوان استانداری گیلان فرمانداری

جدول ۱۲. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله شورگان

۴-۵. شهرستان شیراز - محله لب آب

• سیمای محله

شکل ۱۴. سیمای محله لب آب

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله لب آب

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوگ)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله لب آب

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
درآمد از قالی بافی گل‌سازی، آشپزی، تابلو نقش برجسته	مسجد بافت اجتماعی محلی منسجم	اقامتگاه های بوم گردی آب انبار مسجد محلی	بافت توریستی محله و بازارچه دروازه کازرون	مادران و نوجوانان محصل

جدول ۱۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله لب آب

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
<ul style="list-style-type: none"> - زنان خانه دار هستند - امنیت در محله وجود ندارد. وجود افراد کارتن خواب ها و دیدن معامله مواد توسط کودکان و نوجوانان - کثیفی محله و وجود سرنگ های آلوده 	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در کلاس های آموزشی فرزند پروری، ارتباط با همسر و مهارت های زندگی - فعالیت های گروهی - حمایت خانواده از افراد بهبود یافته و زنان آسیب دیده 	<ul style="list-style-type: none"> - پاک شدن محله از اعتیاد - حذف کارتن خواب ها - افزایش توریست و سرمایه های مالی بیشتر
<ul style="list-style-type: none"> - آگاهی از نقش خود 	<ul style="list-style-type: none"> - اتحاد و افزایش آگاهی مادران و نوجوانان 	<ul style="list-style-type: none"> - پاک سازی و توانمندی افراد محله از اعتیاد
<ul style="list-style-type: none"> - مهارت جرات ورزی و قاطعیت نه گفتن - افزایش عزت نفس و اعتماد به نفس - کسب مهارت ارتباط موثر با همسر 	<ul style="list-style-type: none"> - توانمندسازی اقتصادی - کارآفرینی و استفاده از توانمندی ها و ظرفیت های مادران و نوجوانان - از جمله هنر صنایع دستی 	<ul style="list-style-type: none"> - استقلال مالی و عاطفی

جدول ۱۴. حمایت و تقویت ظرفیت ها در محله لب آب

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برقراری کلاس های آموزشی انگیزشی برای ترک معتادین و توانمندسازی آنها و خانواده هایشان	کوتاه مدت	پایگاه مقاومت بسیج، سازمان های مردم نهاد بهزیستی
۲	برقراری جلسات گروهی برای در میان گذاشتن تجربیات خود با سایر اعضا و اتحاد گروهی	کوتاه مدت	پایگاه مقاومت بسیج، سازمان های مردم نهاد،
۳	برقراری جلسات آموزشی برای کل اعضای خانواده	میان مدت	مراکز مشاوره، کلینیک های مددکاری، مسجد محلی
۴	استفاده از فضای محله و توانمندی افراد محلی و ایجاد شغل و رفع مساله بیکاری	میان مدت	میراث فرهنگی، استانداری، صاحبان مشاغل
۵	استفاده از ظرفیت های محیطی محله برای احداث مکان هایی مثل پارک و یا باشگاه برای سلامت و اعتماد به نفس مادران و نوجوانان	بلند مدت	اداره کل ورزش و جوانان، شهرداری، استانداری بهزیستی
۶	استفاده از بافت به عنوان مکان توریستی	بلند مدت	میراث فرهنگی، شهرداری

جدول ۱۵. اقدامات پیش بینی شده برای طرح تاب آوری محله لب آب

۵-۵. شهرستان شیراز - مرکز مشاوره در طلاق

- سیمای محله

• مرکز مشاوره در طلاق	نام محله
• زنان سرپرست خانوار و آسیب دیده	گروه مخاطب
• آسیب‌های ناشی از طلاق	نوع ریسک
• تابستان و پاییز ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• حمیدرضا جوانمردی، مژگان صارم پور، آزاده عرشی	نام تسهیلگران

شکل ۱۶. سیمای مرکز مشاوره در طلاق

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در مرکز مشاوره در طلاق

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• آسیب‌های ناشی از طلاق	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در مرکز مشاوره در طلاق

۵-۶. شهرستان شیراز - محله مهدی آباد

• سیمای محله

شکل ۱۸. سیمای محله مهدی آباد

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله مهدی آباد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله مهدی آباد

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
مشاغل محلی خرد مشاغل کاذب مسیر ترانزیت	اتحاد محلی پایگاه سلامت اجتماعی مسجد و حسینیه	امامزاده صادق پارک محلی سینمای محلی نزدیکی به بزرگراه	-----	جمعیت جوان و تحصیل کرده دختران

جدول ۱۶. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله مهدی آباد

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
<ul style="list-style-type: none"> - زنان خانه‌دار هستند توانایی مالی جهت تأمین معاش زندگی ندارند - فقدان امنیت در محله به دلیل خانه‌های فساد و منقل‌داری‌ها (محل‌های فروش و مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی) 	<ul style="list-style-type: none"> - تشکیل کلاس‌های توانمندسازی زنان محله (خیاطی و قالی‌بافی، آرایشگری، ترشی‌سازی) - ایجاد نمایشگاه جهت فروش اقلام تولید شده توسط زنان - معرفی مردان معتاد جهت ترک و اشتغال به کار - جذب افراد خیر جهت کمک به خانواده‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - رسیدن به توانایی تولید و درآمدافزایی - ارتقاء کیفیت زندگی - ایجاد انگیزه و نشاط در بین خانواده‌ها - به کارگیری مهارت‌های زندگی
<ul style="list-style-type: none"> - کسب درآمدی با اشتغال در کارگاه‌های خوداشتغالی 	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی تولید و مهارت در مشاغل خانگی جهت درآمد افزایش خانواده، 	<ul style="list-style-type: none"> - کسب مهارت‌های زندگی و مهارت کنترل خشم ابراز وجود و اعتماد به نفس، شادابی و انگیزه بالای زندگی
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد نشاط و شادابی و انگیزه در بین افراد گروه - ایجاد امنیت نسبی در محله و کاهش نگرانی و ترس خانواده‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی بازاریابی جهت فروش اقلام تولید شده 	<ul style="list-style-type: none"> - خودکفایی و استقلال مالی - رشد درآمد اقتصادی خانواده - ارتقای کیفیت زندگی

جدول ۱۷. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله مهدی آباد

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برگزاری جلسات گروهی و آموزشی جهت کارآفرینی	کوتاه مدت	تسهیلگران طرح تاب‌آوری و انجمن‌های مردم نهاد
۲	استفاده از توانمندی‌ها و تجربیات افراد گروه	کوتاه مدت	تسهیلگران طرح تاب‌آوری و انجمن‌های مردم نهاد
۳	استفاده از فضای امامزاده محله جهت برگزاری کلاسهای توانمندسازی مادران	میانمدت	تسهیلگران طرح تاب‌آوری و انجمن‌های مردم نهاد
۴	استفاده از ظرفیت‌های محیطی محله مثل پارک محله‌ی بالا جهت پیاده‌روی گروهی، خانه محله در کلاس‌های آموزشی و مهارت‌ها	میان مدت	تسهیلگران طرح تاب‌آوری و انجمن‌های مردم نهاد
۵	احداث باشگاه ورزشی و پارک در محله‌ی پایین برای سلامت و اعتماد به نفس بانوان	بلندمدت	اداره کل ورزش و جوانان، شهرداری بریال استانداری

جدول ۱۸. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری محله مهدی آباد

۷-۵. شهرستان شیراز - کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

• سیمای محله

شکل ۲۰. سیمای کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• خشونت های کلامی و رفتاری بین نوجوانان	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
خبریه ها کمیته امداد بهبودی استانداری	روحانی بخش های متعدد دادگستری مددکار اجتماعی مشاوره سازمان های مردم نهاد	کارگاه کتابخانه سالن ورزشی سالن سینما کارگاه کامپیوتر خدمات پزشکی	حیاط فضای سبز	مشاور روانشناس پزشک مددکار روحانی معلم

جدول ۱۹. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	آموزش مهارت های زندگی	کوتاه مدت	مشاور، مددکار
۲	آموزش تاب‌آوری	کوتاه مدت	تسهیل‌گر، سازمان‌های مردم‌نهاد
۳	معنویت درمانی	میان مدت	روانشناس، روحانی
۴	تشکیل کارگروه از میان کودکان و نوجوانان فعال	میان مدت	روانشناس، سازمان‌های مردم‌نهاد
۵	آشنایی با توانمندی‌ها و افزایش کارآمدی	میان مدت	روانشناس، معلم، مددکار
۶	کسب مهارت لازم براساس حرفه مورد علاقه	بلند مدت	مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای، معلم
۷	فراهم نمودن زمینه به کارگیری مهارت‌های آموخته شده و کسب درآمد و خود کارآمدی	بلند مدت	مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای، دادگستری، یهزیستی

جدول ۲۰. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری کانون اصلاح و تربیت پسران ۱

۸-۵. شهرستان شیراز - کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

• سیمای محله

شکل ۲۲. سیمای کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• مشکلات ارتباطی میان فرزندان و والدین	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
خیریه‌ها کمیته امداد بهبودی استانداری	روحانی بخش‌های متعدد دادگستری مددکار اجتماعی مشاوره سازمان‌های مردم‌نهاد	کارگاه کتابخانه سالن ورزشی سالن سینما کارگاه کامپیوتر خدمات پزشکی	حیات فضای سبز	مشاور روانشناس پزشک مددکار روحانی معلم

جدول ۲۱. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	آموزش تاب‌آوری والدین	کوتاه مدت	تسهیل‌گران طرح تاب‌آوری
۲	معنویت درمانی	کوتاه مدت	تعامل روانشناس با روحانی
۳	آموزش شیوه‌های فرزند پروری	کوتاه مدت	روانشناس، سازمان‌های حمایتی، موسسات خیریه
۴	بهبود الگوی ارتباطی فرزند و کودک	میان مدت	روانشناس، سازمان‌های حمایتی، موسسات خیریه، مددکار اجتماعی
۵	بازسازی الگوی رفتاری شناختی در ارتباط با فرزندان	بلند مدت	سازمان‌های مردم نهاد بهزیستی، دادگستری
۶	فراهم نمودن زمینه عاطفی و اقتصادی جهت بازگشت کودکان به آغوش خانواده	بلند مدت	مددکار اجتماعی، سازمان‌های مردم نهاد

جدول ۲۲. اقدامات پیش‌بینی شده برای طرح تاب‌آوری کانون اصلاح و تربیت پسران ۲

۹-۵. شهرستان سپیدان - محله سرآب

• سیمای محله

شکل ۲۴. سیمای محله سرآب

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله سرآب

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوگ)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• خشونت خانگی و اختلافات زناشویی	• ویژه و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله سرآب

دارایی اقتصادی	دارایی اجتماعی	دارایی فیزیکی	دارایی طبیعی	دارایی انسانی
پس انداز ماهیانه صندوق قرض الحسنه درآمد منتج از مشاغل خانگی	بهبود سستی نیروی انتظامی کلاس‌های آموزشی و کلاس‌های مشاوره‌ای به صورت گروهی مشارکت‌های مردمی خیرین کتابخانه شخصی مربوط به گروه	مسجد فرهنگ سرا مدرسه	پارک محله باغ شهری	مشاوران و روانشناسان هیات امناء مسجد بافنده فرش مربی ریاضی نقاش آرایشگر

جدول ۲۳. دارایی‌های مرتبط با این طرح تاب‌آوری در محله سرآب

ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
شروع در کوتاه مدت	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در کلاسهای آموزشی، فعالیت های گروهی و مشاوره ای - آموزش مهارت‌های زندگی از جمله قاطعیت و جرات مندی، گفتگوی موثر، مدیریت هیجان های منفی، مدیریت مالی، فرزندپروری و... به صورت هفتگی - مدیریت هیجان های منفی، مدیریت مالی، فرزندپروری و... به صورت هفتگی - برنامه ریزی جهت راه اندازی مشاغل خانگی از طریق آماده سازی شغلی - برنامه ریزی جهت افزایش ارتباطات اجتماعی و دوستی های نزدیک در بین اعضا - راه اندازی مشاغل کوچک و خانگی به منظور کسب درآمد - آموزش مدیریت مالی - افزایش آگاهی اعضا از طریق آموزش و افزایش سرانه مطالعه - اقدام جهت ترک اعتیاد همسران 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش مهارت‌های زندگی اعضا از جمله: قاطعیت و جرات مندی، گفتگوی موثر، مدیریت هیجان های منفی، مدیریت مالی، فرزندپروری - راه اندازی صندوق مالی اعضا - راه اندازی مشاغل خانگی گروهی اعضا - راه اندازی اردوهای روتین طبیعت گردی جهت افزایش دامنه روابط اجتماعی آنان - راه اندازی کتابخانه مخصوص اعضا - ترک اعتیاد همسران معتاد - بهبود روابط والدین و فرزندان
شروع در میان مدت	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی مشارکت در کار گروهی دارند - رسیدن به خود آگاهی - بالا رفتن اعتماد به نفس - بهبود در روابط والدگری - مهارت نه گفتن - کاهش هیجانات منفی - مشکلات تحصیلی فرزندان 	<ul style="list-style-type: none"> - پذیرفته شدن از طرف خانواده - افزایش آرامش و رضایت در خانواده - رفع تعداد زیادی از مشکلات رفتاری فرزندان - قرار گرفتن در دوره بهبودی همسران معتاد - بهبود افت تحصیلی فرزندان
شروع در بلند مدت	<ul style="list-style-type: none"> - قبول داشتن آن‌ها به عنوان یه فرد آگاه در محله و بین دوستان 	<ul style="list-style-type: none"> - توانمند شدن در همه زمینه های فرهنگی و اجتماعی - حرکت در جهت تغییر افکار منفی با افزایش احساس توانمندی و مدیریت شرایط زندگی

جدول ۲۴. حمایت و تقویت ظرفیت‌ها در محله سرآب

ردیف	نوع اقدامات	در چه زمانی	توسط کدام بخش
۱	برقراری کلاس‌های آموزشی برای استفاده از توانمندی‌های افراد	کوتاه مدت	سازمان‌های مردم نهاد بهزیستی
۲	برقراری جلسات آموزشی برای مادران در طول سال	کوتاه مدت	سازمان‌های مردم نهاد بهزیستی
۳	برنامه‌های تفریحی	میان مدت	باغات شهری، گروه توسعه محله
۴	شرکت دادن افراد در برنامه‌های فرهنگی ورزشی، هنری	میان مدت	کتابخانه‌ها، پایگاه فرهنگی مسجد محلی
۵	فراهم آوردن زمینه آماده سازی شغلی و وام اشتغال	بلند مدت	بهزیستی و کمیته امداد
۶	فراهم آوردن زمینه ترک اعتیاد و کمک به افزایش دوره بهبودی بهبودیافتگان اعتیاد	بلند مدت	بهزیستی

جدول ۲۵. اقدامات پیش بینی شده برای طرح تاب محله سرآب

۱۰-۵. شهرستان مرودشت - روستای کناره

- سیمای محله

نام محله	• روستای کناره
گروه مخاطب	• زنان سرپرست خانوار
نوع ریسک	• بیکاری
زمان اجرا	• تابستان و پاییز ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• امید زارع نژاد

شکل ۲۶. سیمای روستای کناره

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در روستای کناره

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	<ul style="list-style-type: none"> • بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در روستای کناره

۱۱-۵. شهرستان مرودشت - زندگی آباد

- سیمای محله

نام محله	• زندگی آباد
گروه مخاطب	• زنان سرپرست خانوار
نوع ریسک	• بیکاری
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• امید زارع نژاد

شکل ۲۸. سیمای زندگی آباد

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در زندگی آباد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در کوی زندگی آباد

۱۲-۵. شهرستان مرودشت - مددجویان بهزیستی و کمیته امداد

- سیمای محله

• مددجویان بهزیستی و کمیته امداد	نام محله
• زنان سرپرست خانوار	گروه مخاطب
• بیکاری و فقر فرهنگی، اقتصادی	نوع ریسک
• تابستان و پاییز ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• امید زارع نژاد	نام تسهیلگران

شکل ۳۰. سیمای مددجویان بهزیستی و کمیته امداد

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در مددجویان بهزیستی و کمیته امداد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری و فقر فرهنگی و اقتصادی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در مددجویان بهزیستی و کمیته امداد

۶. سیمای تاب‌آوری

سیمای طرح توان‌افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در استان فارس

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

سال ۹۷ - ۱۳۹۶

نوع ریسک‌ها	تعداد تنهیل‌گران	تعداد افراد تحت پوشش	تعداد ریسک‌ها یا شوک‌های شناسایی شده	تعداد اجتماع محلی
فراگیر ویژه بلندمدت	۴۰	۳۶۲	۶	۱۲

۷. سیمای ریسک‌ها

سیمای ریسک‌ها و شوک‌های شناسایی شده در طرح توان‌افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در جوامع محلی استان فارس

فارس

سال ۹۷-۱۳۹۶

سیمای طرح تاب‌آوری تاب‌آوری استان فارس

عنوان ریسک‌های اولویت‌دار شناسایی شده

- اعتیاد
- آسیب‌های ناشی از طلاق
- دوستی‌های نامتعارف با جنس مخالف
- خشونت
- فقر اقتصادی خانواده‌های کم‌برخوردار
- بیکاری زنان سرپرست خانواده در مناطق حاشیه‌نشین

۸. نقشه راه

